

Tolminski glas

Leto II. - Štev. 15 GLASILO TOLMINSKIH DOMOBRANCEV

Tolmin, 14. aprila

Naša pripravljenost - naša bodočnost

Časi, ki s svojo trdo realnostjo prihajajo z nezadržano hitrim tempom, nas bodo postavili pred nove naloge in nove dolžnosti. Skrb nas vseh je, kako se bomo v teh novih okoliščinah znašli, kako bomo rešili sto in sto vprašanj, kako bomo začeli z novim delom za zgradnjo nove bodočnosti naši domovini.

Prvo, kar mora prevzeti srca nas vseh, je to, da ohranimo, kar smo v zadnjem letu z žilavo vztrajnostjo in trdim delom ustvarili. Naše slovenske šole, naše slovensko časopisje in naše kulturne ustanove morajo ne sumo ostati to, kar so bile doslej, ampak morajo s podvojeno delavnostjo in marljivostjo nadaljevati z delom za narod. Kajti le tako bodo izpolnile svojo dolžnost, o kateri bo sodba zgodovine mogla izreči samo besede pohvale.

Naša slovenska vojska mora — kot je to bila doslej — tudi v bodoče ostati branik našega poštenega naroda proti izrodalom in v popolno pogubo drvečim zločincem mednarodne komunistične zarote in hkrati neomajen branik naših narodnih teritorialnih, političnih in kulturnih pravic in zahtev. Njeno orožje mora ostati nabrušen meč in naperjena puška proti vsakomur, ki bi nam te narodne pravice po vsem dolgem trpljenju in krvavi borbi za obstoj skušal odrekati. Ne smemo namreč misliti, da nam bo kdo kaj podaril ali dal za majhno odkupnino. Nikakor ne! Tisti namreč, ki se ne postavi, da bi skrbno branil svoje, ne zasluži drugega, kot da mu vzamejo še tisto, kar ima. Slab nacionalist in nezaveden Slovenec bi bil, kdor ne bi bil z vso svojo močjo in ugledom ne samo z besedo, ampak tudi z dejanjem in orožjem pripravljen braniti, kar je del našega narodnega telesa, to se pravi, braniti sebe in svoje!

Drugo pa, kar bo bodočnost od nas zahtevala, je to, da združimo vse svoje sile v eno samo nepremagljivo narodno falango, ki bo mogla kljubovati viharjem in udarcem z vseh strani, da tako izvojujemo sebi in narodu lepšo bodočnost. Mi vsi moramo biti prežeti neomajne vere v svoj uspeh, neomajnega zaupanja v naše voditelje in njihove pozive, prežeti neizmerne pripravljenosti, priskočiti na po-

ENO JE KOT PRIBITO

Čistke zadnjih tednov so pokazale, da pri NOV ne gre za kako vojsko, ki bi bila zmožna poraziti tudi le enega izmed svojih številnih sovražnikov. Po pravici smo vedno trdili, da je to le tolovaška tolpa, ki je s silo odgnala s seboj tudi več dobrih fantov, ki jo sedaj mrzijo iz dna duše in ki so morali vodstvu te zločinske vojske plačevali največji krvni davek. NOV je poražena armada in njeno edino upanje je, da kmalu pride Tito in z njim rdeča armada, ki bo rešila ostanke te vojske in se kruto maščevala nad tistimi, ki ji niso marali priznati, da vodi njeno vojskovanje do svobode, ampak so vedno trdili, da je njeno delo pokončavanje našega naroda.

Fantje, ki so se razhajkali in sedaj po vaseh čakajo na »nove ukaze« se po večini prav resno izprašujejo, kaj so prav za prav dosegli s svojo osvobodilno borbo. In ugotoviti morajo, da so s svojim bojem povzročili tudi in narodu samo strahovito in skoroda nepopravljivo škodo; nepopravljiva je zlasti izguba toliko tisoč življenj, ki jih je položil naš narod rdečemu maliku na oltar. Toda gospodarsko razdejanje je tako, da bo naše ljudstvo še desetletja občutilo, kaj se pravi pričakovati srečo in blagostanje od ljudi brez pameti in vesti.

Neki fant, ki je od partizanov srečno prispel domov, je dejal: »Mene vprašajte, kaj je partizanstvo. Nič drugega ni kot sama lumperija in sleparija. Najbolj sem razočaran nad tovarištvom, ki ga tam sploh nič ni. Tovariš do tovariša sploh ne more imeti manj srca, kot ga tam kažejo višji do nižjih. Sicer pa se dobe tam tudi nekateri višji, ki so nad partizanstvom do skrajnosti razočarani. Nekega dne sem poslušal pogovor nekega komandanta s komisarjem. Prvi je dejal drugemu: »Kaj pa bom imel od tega pasjega življenja in kaj bo imel naš narod od naše vojske, ki od njega zahteva tako nezaslišane žrtve

moč v slehernem momentu in se žrtvovati vedno in povsod. Dokazati moramo, da nismo hlapčevski sužnji, ki znajo umirati za tujce, a zase ne! Umirati zase, umirati za svoj narod smo se naučili v teh kritičnih časih komunistične revolucije, umirati bomo za svoj narod tudi v bodočih dneh! A umirali bomo z vero na ustnicah, z vero v vstajenje in svobodo.

Zdaj, ko se iz oblakov nevihte že svetlika jasno nebo, s katelega bo zdajzdaj

in mu je prizadela toliko strašne škode?« Kaj boš imel. Narod se ti bo gotovo iskazal hvaležnega in te nagradil z odličnim položajem po zmagi.« »Kaj? Ne! Narod me bo vprašal, ali me je on poslal v partizanski pekel in ali me je on pooblastil, da ga s svojim osvobajanjem peham iz nesreče v nesrečo. Tako bo in nič drugače.«

Število razočaranih je veliko večje kakor si mnogi mislijo, kajti komunisti svoje ljudi tako terorizirajo, da si nihče ne upa povedati, kar čuti, ako ne pride v pogovor z osebo, do katere ima popolno zaupanje.

»Osvobodilna vojska« je torej prišla tako daleč, da mora zdaj sama gledati okrog po svetu, od kod kdo pride, ki jo bo osvobodil. In ta raztepena vojska je pri vsem tem še dovolj močna, da le naprej neumne vara in vsem pametnim in neumnim škodo dela.

Če jo počemo napraviti popolnoma neškodljivo, je potrebno, da se vsi narodno zavedni ljudje, ki nam je pokončavanje svojega lastnega naroda že več kot dovolj, strnemo okrog borcev za vse velike svetinje našega naroda.

Od nobene vojske na svetu ne pričakujemo, da bo živela od zraku, tako tudi ne od domobrancev in njihovih soborcev. Kdor tako misli in govori in v tem smislu te fante obrekuje, pozablja, koliko blaznih žrtev je naš narod tudi z navdušenjem doprinesel za svoje lastno pokončavanje. Če smo kaj žrtvovali za svojo nesrečo, radi doprinesimo tudi kako malo žrtev, da se obvarujemo popolnega uničenja, ki ga po dosedanjih izkušnjah nujno moramo pričakovati od komunističnega nasilja.

Narod, odpri v zadnji uri oči in pokaži, da izkušnje zadnjih let niso ostale zate zaprta knjiga, iz katere ne znaš brati niti najbolj podčrtanih stavkov, kakor n. pr. ta: »Komunizem je dokazal s svojimi zli deli tudi Slovincem, da je najstrašnejša kuga za narode.«

posijalo sonce svobode in dokončnega rešenja nam vsem, rešenja od komunizma in rešenja izpod skoraj tridesetletnega jarma suženjstva, bodimo pripravljeni na našo uro, ki bo zahtevala od nas, da se pokažemo može in fante na mestu, ki se ne bodo ustrašili žrtev in vztrajnega dela za uresničitev naših najsvetlejših idealov, izraženih v našem brezmejnem hrepenenju po popolni svobodi in združitvi nas vseh v eno slovensko narodno celoto.

MISLI OB POMLADI

Ležim v mehki travi pred hišo. Za hip zatisnem oči in mislim. Pomlad je prišla. Drobni popki na naši češnji so se razklenili, lahen vetrič premika cvetoče veje. Zdi se mi, da se drevo smeje. Beli cvetovi vabijo v goste zlate čebele, ki hite od cveta do cveta in se zahvaljujejo za ljubeznivo gostoljubje.

Sončni žarki prdirajo skozi sveže zelenje mladega kostanja. Trudna oči nam počivajo na ozelenelih travnikih; na razoranih njivah že poganja mlado žito. Da, res je pomlad!

Vso dolgo zimo smo hrepeneli po njej. Pa je prišla in je mnogo lepša, kot smo si jo predstavljali. Preseneča nas s svojo radodarnostjo, opaja nas s svojo svežino in lepoto. Skoraj bi mislil, da ni resnična, da je vse le kratek sen, ki bo izginil, čim bi odprl oči.

Toda ne! Prava in resnična pomlad je prišla. Ogrela je zemljo in jo obogatlila. Vse se je prebudilo v novo življenje. Vsak dan se odpirajo novi cvetovi in obetajo bogate sadove. Vsa nara-

va se je prebudila in hiti z rastjo. Vse srka sončno luč in toploto, da bi preko poletja do jeseni dovršilo svojo nalogo.

Sonce in toplota, milina in lepota povsod! Kako dolgo že pogrešajo naše duše tega?

V letih vojne smo omrzeli. Pozabili smo na ljubezen, ki je sonce v našem življenju. Opustili smo gostoljubje, za lepoto nimamo več časa. Lepim in toplim besedam zapiramo srce, ker se bojimo, da bi morali kaj žrtvovati, ker nočemo misliti na bližnje, ki so morda v nesreči in potrebi. Tonemo v sebičnosti in pohlepnosti. Mrzla so naša srca in naše duše so prazne.

Okoli nas pa je pomlad, vsa lepa in radodarna, brezskrbna in polna nad. Nič ne zahteva za svojo lepoto, nič ne skriva svojega bogastva. Le za nas cveto češnje, le nam v radost in veselje zeleni drevje. Zaradi nas vse klije v novo življenje.

Vstanimo tudi mi iz mrakov in senc. Prebudimo se v novo življenje. Pogledmo malo okrog sebe. Otrsimo se sebičnosti in zadihajmo brez skrbi. Pomlad nas kliče na delo za naše drage, za narod in domovino.

Bodimo vsi bogati in srečni v novi pomladi.

Rakšno je življenje v kolhozu

Vse hudo gorje, ki ga je nam prinesla OF, tudi komunisti ne morejo več opravičevati. Zato tolažijo ubogo kmečko rajo, naj mirno prenaša sedanje stiske, češ, kmalu bo konec vojne in v plačilo za današnje težke dni, bo tudi pri Slovencih zavladal raj, ki o rečuje Sovjetsko zvezo že 25 let in ki jo v tako rožnatih barvah prikazuje vsa OFarska literatura. Ker pa so se nekateri primorski fantje kot italijanski vojaki na ruski fronti na lastne oči prepričali o tej deveti deželi, ki jih je za vedno ozdravila komunizma, zato partija zelo ostro nadzira in pazi ravno na te fante. Vsa njihova delavnost in navdušenje ne moreta izbrisati pri partiji tega izvirnega greha.

ti oči, ki jih resnica tepe, laži pa pisati nočemo. Zato vsa moja pisma že od kar sem tu, dolgih deset mesecev, padajo v ogenj, da jih ne more videti nevarno roko.

Ura je že skoraj polnoči. V sosednji baraki vrisk in petje in harmonika. Tam se štab zabava skoraj sleherni noč. Tudi jaz sem povabljen, ne, celo dolžna sem iti, kajti tu gori je svobodno vse, od umorov do ljubezni. In ni se še zgodilo, da bi se kdo upiral volji rdečih komisarjev, ki je tukaj nezapisan pa vendar trd zakon. Dekliška čast je tu manj vredna kot kozarec vode, ki ga lahko zajameš v izvirku med barakami, čez vse pa je cenjena svoboda, seveda rdeča in v njej ima naš štab prvo mesto — svobodna ljubezen.

Zunaj hodi mimo okna straža — kakor pes — priklenjen na verigo napeto

V dokaz priobčujemo pismo, čigar original je vsakemu na vpogled, ki ga je pisal tov. Srečko, kontrolor pri Pokrajinski tehniki KPS za Primorsko, šefu Pokrajinske tehnike tov. Očkotu!

»Tov. Očka! Tov. Andrej je bil na ruski fronti, pa pravi, da morajo biti tam vsi v kolhozu, da imajo večno delo, pa da ljudje gledajo slabo na partijo (v Rusiji namreč op ur.) Tega ni povedal meni, to je pravil v tehniki in tov. Katja je povedala meni. Kar ga jaz poznam, je delaven, ubogljiv in discipliniran, samo partija mu ne gre v glavo. Smrt fašizmu - svoboda narodu!

tov. Srečko

Bolj poraznega priznanja o komunističnem raju si primorski odsek partije ni mogel dati. Ubogi ruski kmet zdi huje kot večer sužen v komunističnih kolhozih, kjer mora garati za komunistične mogotce noč in dan in vsakdo, ki je imel vpogled v te žalostne razmere je za vedno ozdravljen komunizma kljub vsej propagandi, kot uči ta slučaj tov. Andrejca, ki je — čeprav dela v centru komunistične propagande — ostal do komunizma mrzel.

† Ivo tu Kumarju v spomin

Odpeljali smo se v jutro zdravi in polni življenja. Pomlad, pri nas šele v prvih trepetih, proti Šenpetru pa vedno bolj prukipevajoča, je nas zajela. Zahrepeneli smo po nečem lepem, svetem.

Nisi še vedel, dragi Ivo, da se zadnjič pelješ preko krajev, ki so ti bili ravno tako dragi kot rodni trg, saj si vzel v roke puško, da bi tudi te branil.

Ko so zapele sovražnikove zahrbtnne brzostrelke, se nisi skrtil. Odgovoril si jim. Šele smrtno zadet si omagal in se zgrudil. Predno si izdihnil, si uprl v vsakega izmed nas svoj pogled. Razumeli smo, kaj si hotel povedati. Tvoje zadnje želje bomo izpolnili tako, da se bomo še bolj vneto borili za ideale, ki so nam bili doslej skupni: za vero in domovino proti rdečim krvnikom.

Ohranili te bomo v spominu, dragi Ivo, ker si bil prav tako drag nam kot starišem, ki so imeli v tebi edino zaslombo, saj si bil njihov edini.

Njim želimo tolažbe, tebi pa miru.

Poslednje pismo

»Dragi oče — ljuba mati!

Vem, da tudi tega pisma nikoli dobiš ne bosta, kakor nista doslej še nobena, ki sem ga od tod pisala. Pa vam vendar pišem, vsak teden, včasih tudi vsak dan, da saj na papirju vidim svoje besede, ki so vama pisane, pa nikoli do vaju ne pridejo. Včasih — kadar ni nikogar blizu mene — ga še glasno preberem in glas mi drhti. Jaz ne vem ali od joka, ki ga moram dušiti v sebi, kajti ne smejo me videti v solzah, mene — iz štabne pisarne, ali mi morda ustnice trepetajo zato, ker vsaj v mislih z vama govorim.

Saj bi vama res lahko pisala, pa tega ne storim. Tisto pismo, ki bi ga prinesel rdeči kurir, bi najprej morale vide-

od ene barake na drugo. Toliko noči sem že stala pri oknu in čakala, da pobegnem iz te svobode, ki me je vso verige ukovala, da jih raztrgati ne morem. Morda bi jih. Stopila bi neke noči skozi vrata in se izmuznila straži — pa si ne upam. Kajti potem me čaka — krogla. Jaz pa se bojim umreti. Bojim se smrti, ne zaradi nje same ampak zaradi izgubljenosti mladosti! — Jaz hočem zopet najti svojo mladost, tam doli v tisti mali hišici, od koder so me pred desetimi meseci vzeli...«

France se je ozrl v dolino. Globoko doli so se kakor lične igračke v večernem soncu zlatile s snegom pokrite vasi. Zazdelo se mu je kakor da sliši od nekod srebrn glas večernega zvona.

Potem je nastajajoči večer presekalo ostro povelje:

Po Evangeliju...

„Najemnik, ki ni pastir...“

(Jan. 10., 18.)

Zelo žalostno vlogo igra najemnik, ki ni pastir in ovce niso njegove. Vse njegovo mišljenje in delovanje se suče le okrog njegove osebe in njegovih interesov. Njegovi nameni so povsem materjelni, sebični: On pase izročene mu ovce samo zato, da nekaj zasluži, da preskrbljen v miru živi. Njegova sebičnost se zlasti razkrinka tedaj, ko preli čredi nevarnost. Volk prihaja, je že blizu črede... Najemnik se prestraši in zbeži, ker ga ovce ne skrbijo. Tako se si misti: Čemu bi tvegat in postavil v nevarnost svoje življenje. Pogodil sem se, da bom samo paset. Več me njegove ovce ne brigajo.

Kakšna mrzlota in brezbriznost diha iz takega mišljenja. Zato ga je tako odločno obsodil Kristus: za ovce ga ni skrb. Tudi danes so med nami najemniki. Taki so se pokazali zlasti v teh časih, ko prihajajo k nam volkovi ter trgajo in plašijo našo čredo. Po poklicu so pastirji ovc, dokler so časi mirni in normalni. Kadar pa se bliža nevarnost, kadar je treba jasno in odločno opozoriti nevedne in zapeljane na zmote, ki se štrijo, — takrat pokažejo, da so najemniki. Zakaj vendar ne povedo, kaj je komunizem, kakšni so njegovi cilji in zakaj ne pojasnijo, da je O.F. le krinka komunizma in slepilo za narod. Nekeč jih bo narod sam strogo in pravično sodil. Vi ste bili po poklicu pastirji, pa nam niste povedali, kaj je prav in kaj ne. Molčali ste.

Še nekaj se nam zdi vredno omenjati na račun takih najemnikov, ki bodo nemašo godrnjali, ko bodo brali te vrstice — po Evangeliju.

Taki najemniki kaj radi očilajo strahopetnost in najemništvo drugim, ki so odločno povedali vso resnico o partizanstvu, ter so se potem moralno umaknili iz svojega mesta prav v imenu pete božje zapovedi: Ne ubijaj in ne pušči se ubijati.

Da bi vsaj molčali ti za svoje interese in koristili tako oprezni in previdni pastirji. Toda ne. Soditi in obsojati si upajo nje, ki niso molčali.

Zabavljati in omaloževati se drznejo take, ki so za zmago jasnosti in resnice nekaj napravili. — Zakaj vse to? Ali ne zato, ker skušajo opravičiti sebe in svoj zločinski molk.

Ali pa je to zabavljanje in te obsodbe te izraz njihovega notranjega nemira ter podzavestnih slutenj, kako težka bo tista pravična sodba naroda: Najemniki.

IZ ZUNANJEGA SVETA

AMERIKA. Sredi vojne vihre in priprav za konferenco v San Franciscu je v svet nenadoma udarila vest, da je v četrtek 13. aprila 1945. umrl predsednik Združenih držav Severne Amerike Franklin Roosevelt

BEOGRAD. Od tam se čuje, da so poslali v Rim že večje število deputacij, ki naj bi pri Bonomijevi vladi protestirale zaradi atentata, ki je bil pred nedavnim izvršen na štab Titove vojaške delegacije v Rimu. Belgrajski Titovi listi pišejo mnogo o tem atentatu in z ostrimi besedami mečejo krivdo na »reakcionarne« elemente v Rimu. Tito sodi, da mu bodo izpolnili zahtevo in mu izročili tri študente, kateri so aretirali ob atentatu in jih osumili kot krivce. Zahteva namreč, naj bi jih sodilo njegovo belgrajsko sodišče.

AMERIKA. Bivši prezident Združenih držav Hoover je v nekem razgovoru dejal, da je bila Zveza narodov v Ženevi organizacija brez vsakih principov. Zaradi tega bo tudi bodoča vojna med Anglijo in Ameriko na eni strani ter Sovjetsko zvezo na drugi strani nujno izbruhnila, če na konferenci v San Franciscu ne bodo našli resnično učinkovitega zdravila za ohranitev miru. San Francisco je zadnje in edino ter prav majhno upanje.

Rooseveltu še sedaj ni uspelo, spraviti skupaj delegacije za San Francisco. Hull je udeležbo odklonil in sicer s tem motivom, da je bolan. Prav tako je odklonil udeležbo senator Stassen ter se je raje odpravil na bojne poljane kot marinarski oficir. Roosevelt je na ta dva moža računal vse do zadnjega, kajti menil je, da bosta ta dva bolj sposobna za razgovore o nekakšnem mednarodnem sodelovanju, kot pa Willkie.

ITALIJA. Poročila iz zasedene Italije se ujemajo v tem, da vlada na Siciliji velika zmeda. Stremljenja za avtonomijo Sicilije zavzemajo vedno bolj določne oblike. Ločitev Sicilije od Italije bi ne bila samo politična in gospodarska, ampak tudi vojaška. Napetost na Siciliji je očitno dosegla višek.

POLJSKA. Poljskega generala Berlinga, ki je na od Sovjetov zasedeni Poljski poskušal na vse načine sodelovati z boljševičskimi zasedbenimi oblastmi, so Sovjeti dali ustreliti. Poleg tega so odpeljali neznano kam veliko število poljskih kmetov, delavcev in inteligentov. Skoraj vse poljske oficirje pa so Sovjeti odpeljali v različna vojna taborišča, kjer jih bodo pač skušali na vse nečloveške načine duševno in telesno pobiti.

Smrt generala Berlinga pa je najboljši dokaz, da komunisti tudi tiste nekomuniste, ki so pripravljeni z njimi sodelovati, prej ali slej »likvidirajo«.

BOLGARIJA. Število doslej od komunistov v Bolgariji pobitih ljudi je naraslo na preko trideset tisoč. Če pomislimo, da boljševiki pobijajo najbolj nacionalne elemente in da to krvavo klanje še ni končano, si lahko predstavljamo, kako ogromne in nenadomestljive so te izgube za bolgarski narod.

ŠVICA. Angleški list „Observer“ priobčuje dopis, podpisan s „Student of Europe“, ki pravi, da obstoji globok prepad med sovjetskim pojmovanjem demokracije in med onim zahodnih sil. Definicija, ki jo podaja na primer sovjetski namestnik zunanjega komisarja Višinski v Romuniji, bi se dala kvečjemu označiti kot formulacija diktature proletariata. Dejstvo pa, da predstavlja ravno pojem demokracije podlago dogovoru v Jalti, daje razliki med obema pojmovanjema velik politični pomen.

Ali še nimate vsi tablic knjižnega sejma Socialne pomoči na Primorskem? Če še ne, pohitite z nakupom! Še vedno imate čas! Žrebanje je namreč preloženo na 21. april.

Mislite tudi na Slovenski tiskovni sklad! Podpirajte ga, saj tudi stem pomagati graditi sebi in narodu lepšo bodočnost!

»V kolono! — Odhod!«
Močne roke domobrancev so dvignile zasilne iz smrekovih vej spletene nosilnice z ranjenci in vrsta se je vijugala čedalje globlje v dolino. France je stopal previdno kot po steklu in z očmi božal blede obraze na nosilnicah pred seboj. Dosedaj rahlo odprte usnice so se premaknile. Nagnil se je čisto nad ranjenko, ki je šepetala:

»Kje sem?«

»V dobrih rokah si, — nič se ne boj!«

»Ali bom kmalu doma?«

»Kmalu! — Prav kmalu!«

»Oh, mama, kako je bilo hudo!«

»Kje?«

»Tam... tam... gori... oh...«

Kot sneg bela roka je skušala pokazati proti gozdnatim vihovom gora na desni, ki jih je ožarjalo večerno sonce. Toda ni se mogla dvigniti iznad prsi, samo prsti so

bolešno drhteli. Tudi šepet brezvarnih ustnic je zamrl v krčih, ki so zagrabili vso mlado telo.

France se je obrnil vstran in popravil brzostrelko, ki mu je zdrsnila z ramen.

»Kako nerazumljiva so pota usode! — Bala se je umreti, da bi mogla kdaj zopet najti svojo brez lastne krivde izgubljeno mladost. Pa jo je prehitela krogla iz moje brzostrelke!«

S premrlimi prsti je še enkrat razgrnil pismo in ga preletel z očmi.

— Dragi oče! Ljuba mati! —

Kolona je tonila vedno globlje. Vrhove gora je ovijal mrak. Domobranci so molče stopali po škripajočem snegu. Nad gozdom je visela mrtva tišina, ki jo je zdaj pa zdaj presekala bolesten vzdih ranjenca. France je med prsti stiskal pismo. Iz hoste in v prsih mu je rasla bolečina:

»Saj ta tukaj ni edina, ki so jo odvedli

v hosto in ni mogla ali si iz strahu pred smrtvijo ni upala poiskati poti nazaj, dokler je ni zadela krogla. Pa ne krogla sovražne puške. Saj je iz dna svoje duše mrzila življenje, v katega jo je potopila rdeča revolucija!«

Ko je kolona pred postojanko obstala in je desetar France Tilko prijel in jo hotel dvigniti, je bila že mrzla. Ustnice so bile raztegnjene v rahel nasmeh in na obrazu je počival izraz globokega miru in zadovoljnosti. Domobranci so se odkrili in tiho stali ob nosilnici. France pa je potegnil iz žepa molek, ga ji ovil krog sklenjenih rok in zašepetal:

»Tako, Tilka! — Zdaj več ne boš pisala iz hoste! — Pa tudi tvoja mladost ni izgubljena! — Tvoja smrt pa je na vesti tistih, ki so te vanjo pognali. — Sladko spi v svoji slovenski zemlji.«

(Konec)

ZANIMIVO ZA VSE

BORJANA. Naše terenke zelo pridno črno-borjanijo. Zgodilo se je celo, da je zadnjič neka zagrizena terenka pod večer prenašala maslo pa jo je izza vogala ustavil tolovaj: Stoj! Geslo! - Terenka pa mu je urno odgovorila: Maslo!

SV. LUCIJA. Ta stara Fraternica v svojem rdečem navdušenju nikakor ne more prenesti zadnjih obupnih partizanskih porazov in komaj prikriva svojo srčno bol. Posebno ji je hudo, ko vidi da tudi skozi Sv. Lucijo pripeljejo tu in tam rdeče ujetnike. Zato pa se na vse načine trudi, kako bi vsaj s svojo zgovornostjo prikrija poraze Titove vojske, če jih že ne more spremeniti v zmage.

SUŽID. Komunisti so pretekli teden popolnoma izropali družino Strgarja Rudolfa. Odpeljali so mu tri krave in vse blago. Gotovo, je da imajo nekateri domači terenci prste tudi pri tej tatvini. Ti naši terenci so postali že tako slavni, da so se začeli celo srbski četniki zanimati zanje in jih bodo ob prihli prvi priliki obiskat.

CERLJANSKI VRH. Vojkova brigada je pri nas doživela pravi poklj. Prihajkala je z Gorenjokega v upanju, da se bo rešila in tukaj našla varno zatočišče, toda našla je tukaj resnični grob. Polovica njenih borcev je bila pobita. Hudo je le to, da je bilo med njimi precej prisilnih mobilizirancev. Za partijci prav nič ne žalujemo, ker vemo, da so oni krivci vsega našega gorja, in vemo, da čim prej bodo pokončani oni, tem prej bomo rešeni mi.

LOGJE. Loški terenci s Trlikarjem Alojzijem na čelu so si razdelili vse imetje pokojne družine Lovrenčičeve, ki so jo njihovi prijatelji komunisti tako zverinsko mučili in pobili, da še danes vsem pametnim ložanom (in taki so v večini) pretresa groza možgane. O teh terencih - tatovih - govorijo ljudje, seveda za enkrat še na tihem: Sejejo že na tujem imetju, sejejo - toda zetev bo težka...

JEVŠČEK pri LIVKU. Na miting, ki se je vršil pretekli mesec v Jevščku so prisopihale tudi nekatere tovarišice celo iz Potok in Borjane. Te smo takoj spoznali že po široki hoji, neumnem smehu ter široko zaegnjenem o: Jo, jo, jo! Pa o tem bomo še poročali. Marsikaj zanimivega imamo iz Kota. Vse lepo po vrsti, kot so hiše v Trsti...

POLJUBIN. Sedaj vidimo, da so partizani res dobri „verniki“. Učijo se celo zgodbe starega zakona. Tam so brali, kako so Judje šli pred Jeriho in pred obzidjem mesta peli, plesali, žvižgali, tulili — in trdnjave in stolpi Jerihe so se sami razsuli, obzidje se porušilo — in Judje so ukorakali v mesto. Tako so se vsi še živi partizani združili v veliki bojevitosti nad Tolminom, tam pod cerkvico sv. Marka, v soboto 7. aprila.

Kakor Judje pred Jeriho so tulili, vriskali, peli, preklinjali, plesali, žvižgali in žugali proti Tolminu. Tolmin ni padel. (Opomba uredništva: Tovariši! Tudi Jeriha ni padla prvi dan. Poskušajte kakor Judje več dni zaporedoma in sicer dan in noč. Zagotavljamo vam, da bo nekaj padlo: ne Tolmin — ampak vaše glave.)

TOLMIN. V nedeljo je bil v Tolminu pogreb padlega domobranca Ivota Kumarja. Udeležilo se ga je veliko število ljudi, tako v cerkvi kot na pokopališču, kjer je imel g. župnik Komac zelo lep govor. V začetku je povdaril, da se je pokojni Ivo boril za ideale, ki morajo biti sveti vsakemu poštemu rodoljuba. Povdaril je veličino njegove žrtve, ki potrjuje pravilnost naše poti. Končal je takole: Ivo, mirno spavaj in počivaj odet po naši žalosti in spremljan po naših molitvah v domači slovenski zemlji.

TOLMIN. Partizani so res velikodušni. Prej so žugali, da pomorijo vse kar leze in grede po Tolminu. Med temi zupana, uradnike, učiteljice, delavce in delavke, ker ti vsi delajo pri okupatorju. Samo pet družin bi pustili pri življenju. Sedaj pa so razglasili, da jih morajo pomoriti samo sedemnajset! Kaj ne? Velikodušnost! In skrb za narod. (Op. uredništva. No, saj nismo niti mislili, da je tolko „belegarde“ v Tolminu.)

ŠENVIŠKOGORSKA PLANOTA. Zaradi hudih udarcev, ki so jih četniki zadali IX. korpusu in zaradi lepega utisa, ki so ga napravili pri ljudeh, naši tovariši ne vedo kako bi jih osramotili. Zato govorijo, da četniki prodajajo otroke in sicer deklince po 200 lir fantje pa po 300 lir, da enoletne otroke zamenjujejo za kilo moke, ker so tako zelo lačni. Mi pa, hi se lahko na lastne oči prepričamo o tem, jih lahko potolažimo. Tovaršem pa svetujemo, naj varjejo lepo svoje tovarišice, da bodo lepo zredile svoj nabudni naraščaj. Potem jim ne bo treba več stradati, ker bodo lahko zamenjavale otroke za moko. S tem bodo potolaženi tudi naši kmetje, katerim ne bo treba več prazniti kletk in hlevov.

BORJANA. — Znano je, da je Borjana najhujše partizansko gnezdo, kar jih je videl Kot. Domobranci v Kobaridu vedo natančno vse in o vsakem posebej. To sicer še ni tako čudno, da borjanski terenci in kurirke prekašajo zdaleka v norosti in zatelebanosti Cirila Štondarjevega. Bolj čudno je nekaj drugega: da neki gospod s kratkimi hlačami in okroglim klobukom tako hvali svoje kozle in kastrone: Ja, ja! So dobri judi. So pridni an brumni An potada... He, he!

PODBELA. — Vsi naši fantje in možje so zapustili gozd ter se vrnili na svoje domove. Mnogi se sedaj skrivajo ali pa delajo na varnem.

Pri nas se radi kregamo, toda v obsojbi in sovrastvu do zločinske OF, smo vsi eno. Pobje! Zakaj čakamo! Prvi korak smo že napravili ter se izvili iz krempljev partizanskih potepuhov. Sedaj pa napravimo še drugi! Zagrabimo za orožje, ter branimo svojo vas pred nasiljem rdečih barab. Le tako bomo lahko ponosni na svojo korajžo, pa tudi ljudje nam bodo po pravici hvaležni. Če jih bomo z orožjem ščitili pred tolovaji. Pridimo skupaj in pogovorimo se. — Obračunajmo kar mi s Kramar in Julko, ter s Kramar Milko, da bo popolnoma iztrebljena ljulka iz naše vasi.

Te potepinke so se hvalile, da so bila njih imena objavljena v Tolminskem glasu, češ, da le taki so nekaj vredni. Dobro! Bomo pa mi poskrbeli, da bodo še več vredne, kakor pač zaslužijo. Ne denemo jih samo v časnik, marveč v grob.

KAL. Ko je bila v Cerknem še svoboda, so naše že večkrat imenovane tovarišice precej pogosto hodile tja obiskovat enega izmed le še dveh naših vaščanov, ki se še nista srečala s pametjo. S tem je povedano, da sta v grmih samo še dva naša fanta. Prvi je primarji na kliniki in drugi, kateremu so posvečale obiske, je visoki politik in sicer namestnik brigadnega politkomisarja. Ko so ga nekoč obiskale, jim je izjavil, da ne bo nikdar več orgljal v kalski cerkvi, ker bo moral tja, kamor ga bo narod klical. Znal je vedno lepo lagati, ker bi se drugače ne povspel tako visoko. Tokrat pa priznamo, da ni ravno preveč pretiraval. Če bi dosegel cilj za katerim stremi, bi gotovo ne orgljal, ker komunizem ne pozna ne Boga ne cerkve. Zagotavljamo mu tudi, da ne bo več orgljal, ker verski in narodni odpadniki niso vredni, da prestopijo prag cerkve, prag božjega miru. Tudi v tem ni zgrešil, ko je rekel, da bo moral tja, kamor ga bo narod klical. Upamo, da bo res narod tisti, ki ga bo klical, ampak ne na zaželjeni boljševiski stolček, pač pa na stol težkega obračuna za krivice, ki jih je narodu povzročil s svojo bedasto častihlepnostjo. Rekel je tudi, da bi bilo zanj preveč poniževalno, da bi se vrnil v tako vas kot je Kal. Povemo mu, da smo tega zelo veseli, ker ne bomo imeli z njim nobene sitnosti več.

ŠENTVIŠKA GORA. Neki partizan je pohvalil ženo šepstaga Matevža in kopitarjevo hčer, češ, da v resnici zelo delata za OF. Vedno sta na vratih ali pa na cesti in pazita, da se nihče ne gane iz vasi brez dovoljenja. Če kaj zasledita, takoj obvestita merodajne tovariše. Kar korajžno, saj dolgo ne bosta voglarili.

ZATOLMIN. Zatoiminski OFarji so v stalnem stiku z tehniko. Znak za to je, da imajo vedno nekaj novih letskov. Nevoljni so zlasti na „kralja Petra“, kateremu hočejo vzeti žezlo iz rok. Njegove pravice do vladanja smešijo zlasti s karikaturo „Petčkove poslednje sanje“.

TOLMIN. Nekateri ljudi zelo skrbi, kaj bo z domobranci. „Kaj bo s temi reveži“, tarnajo in se prijemajo za glavo stare sivolase mamice. Mi bi se pa raje spraševali in tarnali nad usodo tovarišev, ki morajo sedaj tako divje hajkati in ne vedo več, kje bi našli varno zatočišče. Ve mamice pa vzemite raje rožni venec v roke in molite za tovariše, da pridejo k pameti, za nas pa, da ostanemo pametni.

KANALSKI LOM. Cunjgarec tarni, da ne more dobiti nobenega delavca, da bi ji pokopal krompir, ki še vedno v zemlji čaka odrešitve. To ni nič čudnega. Saj sta ji že obe hčerki padli za svobodo. Svetujemo ji naj pošlje v gozd še Janeza, tako da ne bo imela nobenega, ki bi ji vodo nosil.

Tiska tiskarna IV/2. v Gorici
Odgovorni urednik: Ivo Petrin